

Idrottskonsulenter diskuterar följeforskningens resultat

Åsa Bringsén

Idrottskonsulenter hade en central roll som stödpersoner för idrottsföreningar generellt och för de olika delregionala FMI projekten specifikt. Representanter för de medverkande distrikten erbjöds därför möjligheten att delta i en fokusgruppsintervju, vars syfte var att studera deras tankar om idrott, motion och implementering av motionsidrott i idrottsrörelsen. Ansvarig forskare presenterade resultaten från övrig fölieforskning, som sedan användes som utgångspunkt för fokusgruppsintervjun, och fungerade som moderator för intervjun. Under intervjun samtalande deltagarna om resultatet generellt men fokuserade också på idrottsrörelsens och idrottskonsulenternas roll och funktion i relation till resultatet. Intervjun var semistrukturerad och utgick från de övergripande frågeområdena;

- Begrepp och begreppsdefinitioner
- Kontextuella påverkansfaktorer för implementering av motionsidrott.
- Idrottsrörelsens och idrottskonsulenternas roll/funktion.
- Resurser och resursanvändning för övrigt.

En verksamhetsledare och fyra idrottskonsulenter från Blekinges-, Hallands-, Skånes- och Smålands idrottsförbund deltog i intervjun, som tog ca 60 minuter att genomföra.

Resultatet

Resultaten från övrig fölieforskning fungerade bra som utgångspunkt för intervjun, som resulterade i ett rikt material be-

stående av deltagarnas tankar om idrott och motionsidrott utifrån ett folkhälsovetenskapligt perspektiv. Följeforskningens resultat ansågs fungera bra som underlag för reflektion och kommunikation, då det visade på både nyttan med och förutsättningar för implementering av motionsidrott inom idrottsrörelsen. Analysen visade att samtalen under intervjun i huvudsak handlade *Idrott, motionsidrott och folkhälsa, Ekonomi, medlemskap och motionsidrott* samt *Sociala faktorer och sammanhang*.

Idrott, motionsidrott och folkhälsa

Följeforskningens resultat visade att synen på idrott och motionsidrott varierade bland idrottsledare och att det i samhället för övrigt fanns en stark koppling mellan begreppet idrott och tävling. Deltagarna i fokusgruppsintervjun menade att synen på idrott därför motverkade implementeringen av konceptet motionsidrott inom idrottsrörelsen. Intervjudeltagarna gav uttryck för att begreppen idrott och motion var svåra att definiera men att de behövde definieras för att skapa bättre förutsättningar för idrottens utveckling inom området bredd- och motionsidrott. Deltagare beskrev dock en känsla av paradox; ju mer idrottsrörelsen ansträngde sig för att definiera begrepp, ju mer stereotypa och begränsande blev begreppen i olika sammanhang.

Följeforskningen visade att motionsidrottens status behövde stärkas och deltagarna menade att idrottsrörelsens stödfunktioner hade en viktig funktion att fylla både för att arbeta för en förändrad syn på idrott och att stärka motionsidrottens status. På föreningsnivå identifierades ett behov av att stödja processer där samtal om idrott fungerade som en grund för implementering av motionsidrott. Deltagarna gav också uttryck för att motionsidrottens status behövde stärkas på kommunnivå, eftersom resultat för övrigt till exempel visade att det var svårt

för föreningarna att få tillgång till lokaler/anläggningar i den mån som en utveckling av motionsidrottsverksamheten skulle behöva. Samtalet fokuserade också på ett behov av att tänka nytt i anläggningsfrågor både på föreningsnivå, kommunal nivå och inom idrottsrörelsen för övrigt.

Motionsidrott utifrån ett folkhälsoperspektiv ansågs dock vara en nödvändighet för idrottens framtid generellt men även på grund av strategiarbetets viljeyttring för idrotten. På föreningsnivå relaterades nyttan till bland annat breddad rekrytering, bekräftelse på arbete utifrån "Idrotten vill" och föreningarnas överlevnad. Deltagande idrottskonsulenter belyste möjligheterna för motionsidrott inom idrottsrörelsen, med tanke på vad pågående strategiarbete redan resulterat i. Deltagarna menade att strategiarbetet har bidragit positivt till de samtal och debatter som nu förs på olika nivåer inom idrottsrörelsen men även i samhället för övrigt. Folkhälsoperspektivet har enligt de intervjuade nu en tydligare och mer accepterad plats inom idrottsrörelsen och idrott beskrevs ha koppling till alla Sveriges 11 folkhälsovetenskapliga målområden. Idrottskonsulenterna belyste vikten av tålmod och långsiktighet vad gällde arbete med att förändra synen på idrott och implementering av motionsidrott. Projekt ansågs vara en tillfällig stödåtgärd som behövde kompletteras med motionsrelaterat innehåll i styrdokument och stadgar, lobbyverksamhet och marknadsföring, riktade utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyte etc.

Ekonomi, medlemskap och motionsidrott

Deltagarna reflekterade bland annat över ramarna för ekonomiskt stöd/idrottslyftet. De menade att den långsiktiga samtals- reflektions- och planeringsprocess, som behövdes för implementering av motionsidrott, inte låg i linje med de ramar som fanns för ekonomiskt stöd/idrottslyftet. Ekonomiskt stöd för motionsidrott var dock betydelsefullt och uppskattat utifrån

följeforskningens resultat. Idrottskonsulenterna relaterade ekonomiskt projektstöd till legitimitet. Med ett ekonomiskt projektstöd kunde det vara lättare för personer att få medgivande/legitimitet för att starta upp en motionsattsning, eftersom andra delar av föreningens verksamhet då inte påverkades ekonomiskt. Å andra sidan menade deltagarna att ekonomi inte borde vara den största utmaningen för implementering av motionsidrott, med tanke på att resultat för övrigt visade att föreningarnas utgifter i större grad relaterade till tävlings- och elitidrott. Här gjordes kopplingar till att idrottsrörelsen, men även kommuner, behöver fundera kring varför tävlingsidrott förknippades med utgifter i så stor utsträckning. Frågan är om det finns möjligheter att strukturellt arbeta för en förändring, så att elitsattsningar inte blir en ekonomisk börda för barn- ungdoms- och breddidrotten. I vissa fall till och med huvudanledningen till att föreningar bedriver barn- och ungdomsidrott, enligt de intervjuade.

Här belystes även en problematik kopplat till socioekonomiska faktorer, med tillhörande olika förutsättningar att vara medlem och aktiv i en förening. Medlemsavgiften är ju oftast densamma för alla oberoende av ekonomiska förutsättningar. Samtal om medlemsavgifter och kostnader ansågs vara speciellt viktigt med tanke på nuvarande integrationssattsningar inom idrottsrörelsen, som kan innebära kraftigt reducerad avgift för utvalda målgrupper initialt. Få känner enligt de intervjuade till de faktiska kostnaderna kring idrottsverksamhet och det är viktigt med kommunikation, tydlighet och öppenhet vad gäller kostnader och intäkter på föreningsnivå.

Medlemskapet som hinder för rekrytering av nya aktiva medlemmar diskuterades också med fokus på vad medlemskap kan innebära inom idrottsrörelsen. Samtalet bekräftade följeforsk-

ningens bild av att medlemskap i en idrottsförening ofta förknippas med ett ideellt engagemang, förutom att själv vara aktiv. I synnerhet för vuxna kunde det därför vara mer attraktivt att vara aktiv motionär, utan att vara medlem i en idrottsförening. Resultatet för övrigt visade också att flera motions-satsningar inom ramen för FMI motiverades med tankar om en breddad rekrytering med fokus på möjlighet för fler som engagerar sig ideellt. Idrottskonsulenterna visade på möjligheter att ge stöd åt samtal på föreningsnivå där medlemskap generellt och olika typer av medlemskap diskuterades. Deltagarna reflekterade också kring betydelsen av att belysa positiva "biefekter" av satsningar på motionsidrott, i form av till exempel föreningens koppling till socialt ansvarstagande på lokal nivå och större publik i samband med tävlingsarrangemang.

Sociala processer och motionsidrott

Idrottskonsulenterna menade att socialt ansvarstagande relaterat till barn- ungdoms-, bredd- och motionsidrott var positivt i förhållande till vad potentiella sponsorer inom idrottsrörelsen ofta var intresserade av. Deltagarna samtalade också kring idrott som ett socialt fenomen, där aktiva till exempel väljer att vara med i en specifik verksamhet utifrån vilka andra som deltar i verksamheten. De sociala faktorerna ansågs väga tyngre än verksamhetskaraktär vid val av förening och många aktiva provar enligt idrottskonsulenterna egentligen inte speciellt många olika typer av idrotter under sin tid som idrottsligt aktiv. Följeforskningen visade att sociala faktorer dominerade som motivationsfaktor till motionsidrott men även att ledarens roll och relation till de aktiva var betydelsefull. Idrottskonsulenterna menade att motionsidrott tydligen innebär andra utmaningar än vad ledare i traditionell tävlingsidrott ställs inför. Brist på motionsspecifik utbildning för ledare bekräftades och lyftes fram som en möjlighet för idrottsrörelsen att bistå med.

Betydelsen av tillgång till specifika utbildningar och utbildningsmaterial betonades. Idrottskonsulenterna ansåg också att de och SISU idrottsutbildarna generellt sätt var duktiga på att anpassa sig efter specifik social kontext och verksamheternas behov. De menade dock också att det fanns en koppling mellan utbildning, utbildningsmaterial och dominerande typ av idrottsverksamhet i den svenska idrottsrörelsen. Deltagarna upplevde en skillnader mellan olika typer av idrotter och föreningar, baserat på arbetet med att ge stöd åt föreningar som vill utveckla sin verksamhet utifrån till exempel ett motionsperspektiv. Föreningar med individuell idrott och mindre föreningar beskrevs som lättare och snabbare, utifrån nytänkande och kreativitet, att implementera nya former av hälsorelaterade verksamheter. Större föreningar kunde å andra sidan ha mer resurser och etablerade strukturer som kunde vara en tillgång när ett utvecklingsarbete väl kommit igång.

Foto: Andreas Winblad, Skåneidrotten